Publicat pe (https://www.bnm.md)

27.10.2016

Politica de supraveghere a sistemului de plăţi în Republica Moldova, aprobată prin HCE al BNM nr. 299 din 27.10.2016

COMITETUL EXECUTIV
AL BĂNCII NAŢIONALE A MOLDOVEI

HOTĂRÎREA nr. 299
din 27 octombrie 2016

Cu privire la aprobarea
Politicii de supraveghere a sistemului de plăţi în Republica Moldova

În scopul consolidării supravegherii sistemului de plăți în Republica Moldova și în temeiul art. 5 alin.(1) lit. f), art. 11 alin.(1), art. 491 din Legea nr.548-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.56-57, art.624), cu modificările și completările ulterioare, precum și în temeiul art. 93 alin. (2) lit. a) din Legea cu privire la serviciile de plată și moneda electronică nr. 114 din 18.05.2012 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr.193-197, art.661) Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei

HOTĂRĂŞTE:

1. Se aprobă Politica de supraveghere a sistemului de plăți în Republica Moldova (se anexează)..

2. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data abrogării Hotărîrii Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 143 din 30.06.2011 cu privire la aprobarea Politicii de supraveghere a sistemului de plăți în Republica Moldova.

Preşedintele
Comitetului executiv

Sergiu CIOCLEA

Anexă
la Hotărîrea Comitetului executiv
al Băncii Naţionale a Moldovei
nr. 299 din 27 octombrie 2016

Politica de supraveghere a sistemului de plăţi în Republica Moldova

Capitolul I. Prevederi generale

1. În conformitate cu Legea nr. 548-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei și Legea cu privire la serviciile de plată și moneda electronică nr. 114 din 18.05.2012, supravegherea sistemului de plăți în Republica Moldova este una din atribuțiile de bază ale Băncii Naționale (BNM). Această atribuție este realizată în corespundere cu cele mai bune practici internaționale, precum și cu recomandările, principiile,

standardele din acest domeniu emise de Banca Reglementelor Internaționale, Banca Centrală Europeană, Fondul Monetar International, Banca Mondială etc.

2. Sistemul național de plăți reprezintă totalitatea sistemelor, mecanismelor, instituțiilor care în baza unor norme (reguli, proceduri, contracte etc.) asigură inițierea, procesarea, compensarea și/sau decontarea operațiunilor de transfer de mijloace bănești între participanți. Elementele principale ale sistemului național de plăți sunt: instrumentele de plată; infrastructurile care efectuează inițierea, procesarea, compensarea și/sau decontarea valorilor mobiliare și operațiunilor de plată și comunicarea informațiilor aferente acestor operațiuni.

3. Dezvoltarea continuă a tehnologiilor informaționale are o contribuție semnificativă la elaborarea și implementarea noilor sisteme de plăți și decontări, a instrumentelor de plată fără numerar, a sistemelor automatizate de deservire la distanță care, din cauza gradului de complexitate, sunt expuse la riscuri ce necesită a fi monitorizate și gestionate în modul corespunzător.

Capitolul II. Obiectivul supravegherii

4. Obiectivul de bază al supravegherii efectuate de BNM este promovarea eficienței și stabilității sistemului național de plăți.

5. În contextul obiectivului de bază, supravegherii de către Banca Națională sunt supuse elementele sistemului național de plăți, funcționarea stabilă și eficientă a cărora este esențială pentru stabilitatea financiară, implementarea politicii monetare și promovarea încrederii publicului în efectuarea plăților fără numerar.

Capitolul III. Principiile de supraveghere a sistemului de plăți în Republica Moldova

6. Organizarea supravegherii sistemelor de plăți și decontări, instrumentelor de plată fără numerar și a sistemelor automatizate de deservire la distanță se bazează pe următoarele principii:
1) transparență;
2) standarde internaționale;
3) consolidare;
4) consecvență;
5) cooperare.

7. Principiul transparenței prevede dezvăluirea publicului larg a informației cu privire la obiectivul supravegherii, componentele sistemului de plăți din Republica Moldova supuse supravegherii, precum și acțiunile Băncii Naționale în acest domeniu.

8. Principiul standardelor internaționale presupune aplicarea normelor și cerințelor utilizate la nivel internațional care se bazează pe cele mai bune practici existente în domeniul supravegherii sistemelor de plăți și decontări, instrumentelor de plată, sistemelor automatizate de deservire la distanță.

9. Principiul consolidării determină dezvoltarea continuă a capacităților organizaționale, umane și tehnice care sunt necesare pentru îndeplinirea eficientă a activităților aferente supravegherii sistemelor de plăți și decontări, instrumentelor de plată fără numerar, sistemelor automatizate de deservire la distanță.

10. Principiul consecvenței presupune aplicarea cerințelor de supraveghere stipulate în actele normative relevante într-un mod imparțial și previzibil asupra sistemelor supuse supravegherii, indiferent de faptul dacă aceste sisteme sunt operate de către sectorul public sau privat.

11. Principiul cooperării include conlucrarea Băncii Naționale a Moldovei cu alte autorități în scopul asigurării unui proces de supraveghere eficient, fiind asigurate schimbul de informații necesare și divizarea clară a responsabilităților fiecărei autorități. În același timp este evitată suprapunerea acțiunilor aferente

supravegherii.

Capitolul IV. Sistemele/componente ale sistemului care sunt supuse supravegherii de către BNM

12. În scopul supravegherii BNM sunt incluse:
- Sistemele de plăți și decontări (Sistemele de plăți de mare valoare și Sistemele de plăți de mare volum și mică valoare);
- Sistemele de compensări și decontări ale valorilor mobiliare;
- Remiterile de bani;
- Instrumentele de plată.

13. La exercitarea funcției de supraveghere, BNM acordă atenție sporită sistemelor care procesează, compensează și decontează plăți de mare valoare și prezintă un risc substanțial în cazul unui eșec operațional sau de decontare. Totodată, BNM asigură un nivel corespunzător de supraveghere pentru toate componentele supuse supravegherii.

14. Sistemele de plăți de mare valoare sunt de obicei cea mai importantă componentă a sistemului național de plăți și fiind o platformă prin intermediul căreia sunt operate plățile interbancare, sunt utilizate pentru efectuarea transferurilor de fonduri de mare valoare dintre băncile comerciale și alte instituții financiare. Consolidarea unor sisteme de plăți de mare valoare stabile și eficiente reprezintă o premisă esențială pentru funcționarea pieței financiare și necesită o supraveghere sporită datorită potențialului lor de a genera și de a transmite perturbări de natură sistemică sectorului financiar și economiei în ansamblu.

15. Sistemele de plăți de mare volum și mică valoare (retail) sunt utilizate pentru procesarea plăților de mică valoare efectuate dintre persoane fizice, persoane fizice și agenți economici și / sau autorități publice. Aceste sisteme sunt importante pentru furnizarea serviciilor de plată pentru economia țării, acoperind o arie extinsă în cadrul acesteia, iar eșecul funcționării acestor sisteme poate crea inconveniențe populației și poate submina încrederea publicului în efectuarea plăților fără numerar.

16. Sistemele de compensări și decontări ale valorilor mobiliare sunt componente de primă importanță ale sistemului financiar. Orice problemă de ordin financiar, legal sau operațional a unei instituții care îndeplinește funcții critice în procesele de compensare și decontare a valorilor mobiliare poate fi o sursă de perturbare sistemică pentru întreg sistemul financiar.

17. Remiterile de bani, supravegheate în contextul expus, cuprind serviciile prestate în cadrul sistemelor de remitere de bani, care reprezintă sisteme reglementate de norme comune aferente procesării, compensării și decontării mijloacelor bănești aferente remiterilor de bani, precum și serviciile bilaterale de remitere de bani. În scopul realizării unei supravegheri ample, Banca Națională supraveghează inclusiv modul în care riscurile financiare și operaționale sunt gestionate de către prestatorii de servicii de plată indiferent de modul de constituire a acestora (prin aranjamente bilaterale sau multilaterale).

18. Instrumentele de plată fără numerar sunt componente esențiale ale sistemelor de plăți, în special în cadrul etapelor de creare, validare și transmitere a plăților. Totodată, modalitatea de organizare a supravegherii instrumentelor de plată este diferită față de cea a sistemelor/componentelor sistemului, ca urmare a particularităților pe care acestea le posedă și a consecințelor directe pe care funcționarea sigură și eficientă a acestora le au asupra încrederii publicului în efectuarea plăților fără numerar.

19. Ca urmare a faptului că sistemele automatizate de deservire la distanță reprezintă mijloace de efectuare a plăților fără numerar cu utilizarea electronică a instrumentelor de plată, modalitatea de organizare a supravegherii acestora este similară supravegherii instrumentelor de plată fără numerar.

Capitolul V. Criteriile pentru sistemele de plată de importanță sistemică

20. Sistemele/componente ale sistemului, o întrerupere în activitatea cărora ar putea periclita siguranța și stabilitatea sistemului de plăți și/sau a piețelor financiare sunt considerate a fi de importanță sistemică. La determinarea sistemelor/componentelor sistemului, care sunt supuse unei supravegheri sporite, ce este proporțională, adecvată și adaptată riscurilor, Banca Națională aplică, conform standardelor internaționale, un set de criterii care includ:
- procesarea plăților de mare valoare;
- transferarea activelor financiare cum ar fi compensările și decontările valorilor mobiliare;
- valoarea medie zilnică a plăților procesate depășește 200 mil. MDL;
- volumul plăților procesate prin sistem depășește 60% din plățile efectuate în țară în MDL;
- sistemul este utilizat pentru decontarea finală a tranzacțiilor pe piața financiară sau pentru decontarea finală a plăților din cadrul altor sisteme.

21. În baza criteriilor menționate, dintre sistemele ce cad sub incidența supravegherii realizate de BNM conform atribuțiilor sale, au fost desemnate următoarele sisteme de importanță sistemică:
- Sistemul automatizat de plăți interbancare (SAPI) constă din sistemul de decontare pe bază brută în timp real (SDBTR) și sistemul de compensare cu decontare pe bază netă (SCDN) și este administrat de Banca Națională a Moldovei.
- Sistemul de înscrieri în conturi ale valorilor mobiliare (SIC) reprezintă un sistem de depozitare și decontare a valorilor mobiliare emise de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și BNM, decontarea finală pentru operațiunile prelucrate în cadrul acestuia fiind efectuată în SAPI, prin intermediul SDBTR, după principiul DvP (plata anticipează livrarea valorii / transferul de proprietate). SIC este organizat și administrat de Banca Națională.

Capitolul VI. Modalitatea de organizare a supravegherii sistemului de plăți

22. În scopul supravegherii sistemului de plăți în Republica Moldova, Banca Națională are dreptul:
a) să adopte politici în care să stabilească principiile și modalitatea de organizare a supravegherii sistemelor de plăți și decontări, a instrumentelor de plată și a altor componente ale sistemului de plăți care urmează a fi supuse supravegherii;
b) să adopte acte normative care stabilesc condițiile și modul de organizare, funcționare și utilizare a sistemelor de plăți și decontări, a instrumentelor de plată, a altor componente ale sistemului de plăți din Republica Moldova;
c) să solicite și să primească informații și rapoarte de la operatorii (administratorii) și participanții la sistemele de plăți și decontări;
d) să efectueze controlul asupra organizării și funcționării sistemelor de plăți și decontări, asupra activității operatorilor (administratorilor) și participanților la sistemele de plăți și decontări;
e) să aplice măsuri de remediere și sancțiuni față de operatorii (administratorii) sistemelor de plăți și decontări.

23. Exercitarea atribuțiilor de supraveghere menționate la pct. 22 c) – e) este realizată de BNM în cadrul unui proces compus din următoarele etape:
1) Monitorizarea și colectarea informațiilor relevante;
2) Evaluarea informațiilor colectate în corespundere cu obiectivele de supraveghere;
3) Întreprinderea măsurilor relevante conform legislației în vigoare în cazul în care este necesară inducerea schimbărilor.

24. În baza informației obținute în cadrul monitorizării, Banca Națională efectuează evaluarea periodică a conformării sistemelor/componentelor de importanță sistemică la cerințele expuse în actele normative în vigoare și/sau la standardele internaționale aplicabile. Ca standarde internaționale aplicabile la evaluarea periodică a Sistemului automatizat de plăți interbancare și Sistemului de înscrieri în conturi ale valorilor mobiliare, ambele de importanță sistemică, servesc „Principiile aferente infrastructurilor pieței financiare”, emise de Banca Reglementărilor Internaționale (BIS) și Organizația Internațională a Comisiilor Valorilor Mobiliare (IOSCO) . De asemenea, în scopul promovării stabilității sistemului financiar, BNM face schimb de informații despre rezultatele evaluării Sistemului de înscrieri în conturi cu Comisia Națională a Pieței

Financiare (CNPF) în baza unui acord de colaborare.

25. Supravegherea și evaluarea sistemelor de plăți de mică valoare se efectuează în conformitate cu „Principiile aferente infrastructurilor pieței financiare", însă la aplicabilitatea principiilor se decide în funcție de importanța sistemului, eventualele efecte economice în cazul unei disfuncționalități și potențialul de a submina încrederea publicului în sistemele de plăți.

26. Ca standarde internaționale aplicabile la evaluarea periodică a pieței serviciilor de remitere de bani servesc „Principiile generale pentru serviciile de remiteri internaționale", emise de BIS și Banca Mondială.

27. În vederea realizării obiectivelor enunțate în domeniul supravegherii instrumentelor de plată fără numerar și a sistemelor automatizate de deservire la distanță, supravegherii sunt supuse:
1) cardurile de plată;
2) transferurile de credit;
3) debitările directe;
4) sistemele automatizate de deservire la distanță.

28. Cardul de plată reprezintă un suport de informație standardizat și, după caz, personalizat prin intermediul căruia deținătorul, de regulă, cu utilizarea numărului personal de identificare și /sau a unor alte coduri care permit identificarea sa, în funcție de tipul cardului de plată are acces la distanță la contul de plăți la care este atașat cardul de plată în vederea efectuării anumitor operațiuni de plată.

29. Transferul de credit reprezintă o serie de operațiuni care încep prin inițierea de către plătitor a unui ordin de plată și transmiterea acestuia prestatorului de servicii de plată în scopul punerii la dispoziția unui beneficiar a unei anumite sume de bani. Transferul de credit poate fi inițiat atât în numele clientului prestatorului de servicii de plată, cât și nemijlocit de către prestatorul de servicii de plată în nume și pe cont propriu.

30. Debitarea directă constă dintr-o serie de proceduri în care debitarea contului de plăți al plătitorului se realizează în baza informației primite de la beneficiarul plății și a consimțământului acordat de către plătitor privind debitarea contului său.

31. Sistemele automatizate de deservire la distanță sunt soluții informatice și/sau echipamente care după caz facilitează accesarea la distanță de către utilizator a contului de plăți, obținerea de informații privind starea contului de plăți și a operațiunilor realizate, efectuării operațiunilor de plată, atât prin utilizarea electronică a instrumentelor de plată fără numerar, cât și prin primirea automatizată a numerarului (în cazul terminalelor de plată multifuncționale), precum și schimbul de mesaje autentificate între utilizatorul sistemului și prestatorul său. Sistemele automatizate de deservire la distanță (în continuare – sisteme ADD) pot fi clasificate în: pc-payments, internet-payments (browser based payments), mobile-payments, telephone-payments, terminal-payments, etc.

32. Cuantificarea nivelului de eficiență și siguranță a instrumentelor de plată fără numerar și a sistemelor ADD se va realiza în baza unor indicatori, care includ dar nu se limitează la: evoluția plăților fără numerar comparativ cu evoluția utilizării numerarului, evoluția plăților fără numerar în funcție de instrumentele (carduri de plată, transfer de credit etc.) și tipul documentelor de plată utilizate (pe suport hârtie, electronice), precum și a categoriilor de utilizatori (persoane fizice, persoane juridice), valoarea și evoluția comisioanelor atașate, numărul și valoarea fraudelor etc.

33. În domeniul supravegherii instrumentelor de plată fără numerar și sistemelor ADD Banca Națională a Moldovei efectuează următoarele:
1) colectează date privind siguranța și eficiența instrumentelor de plată fără numerar și a sistemelor ADD. Datele folosite în scopul supravegherii sunt colectate în baza rapoartelor statistice prezentate de către prestatorii de servicii de plată (în continuare - PSP), a informațiilor obținute în cadrul controalelor pe teren efectuate la aceștia, precum și din sursele de informare în masă (internet, presa scrisă etc.);
2) monitorizează apariția noilor tehnologii în domeniu. Evoluțiile înregistrate în domeniul tehnologiilor informaționale influențează în mod direct caracteristicile serviciilor de plată și implicit nivelul de siguranță

și eficiență a instrumentelor de plată fără numerar, sistemelor ADD. Valorificarea acestor evoluții permite creșterea eficienței supravegherii ca urmare a introducerii unor noi metode de protecție împotriva fraudelor, optimizarea mecanismelor de efectuare a plăților, precum și cunoașterea noilor tipuri de fraude;
3) analizează și evaluează indicatorii de eficiență și siguranță în baza informației și datelor obținute atât de la PSP, cât și ca urmare a cercetărilor proprii în vederea identificării situației actuale și evoluțiilor recente în utilizarea instrumentelor de plată fără numerar/sistemelor ADD, a siguranței acestora, precum și a măsurilor ce pot fi întreprinse în vederea îmbunătățirii valorii indicatorilor menționați. La baza evaluării vor sta inclusiv următorii indicatori:
- sistemele ADD/instrumentele de plată urmează a fi oferite în baza unui cadru legal bine definit, iar utilizarea acestor servicii de către deținători se va face în baza contractelor încheiate cu PSP;
- sistemele ADD/instrumentele de plată urmează să se conformeze unui set minim de cerințe față de securitatea utilizării lor, inclusiv securitatea canalelor și informației transmise prin ele (spre exemplu transmiterea informației sensibile doar prin mesaje / conexiuni securizate);
- existența unor practici corespunzătoare de guvernanță și a planurilor de gestiune a riscurilor;
- existența și accesibilitatea unor soluții de autentificare sigure și eficiente;
- gradul de derulare electronică integrală a tranzacțiilor prin intermediul sistemelor ADD/instrumentelor de plată;
- transparența serviciilor oferite: PSP urmează să ofere o descriere deplină a funcționalităților și costurilor aferente utilizării sistemelor ADD/instrumentelor de plată, astfel încât consumatorul să poată alege soluția optimă pentru necesitățile lui. Acest fapt va mări competitivitatea sistemelor ADD/instrumentelor de plată, fiind o precondiție pentru îmbunătățirea prestării serviciilor;
- gradul de complexitate, deplinătate și criteriile de suficiență a serviciilor oferite;
4) întreprinde măsurile relevante. În cazul constatării abaterilor la indicatorii aferenți siguranței și eficienței instrumentelor de plată/sistemelor ADD, Banca Națională intervine prin ajustarea cadrului normativ, formularea de recomandări sau întreprinderea altor măsuri potrivite în vederea sporiri solidității acestora.

Capitolul VII. Prevederi finale

34. În contextul principiului de transparență, expus la pct. 6 al prezentului document, Banca Națională dezvăluie rezultatele supravegherii sistemelor și instrumentelor de plată prin publicarea lor în cadrul Raportului anual al BNM.

Vezi și

Tag-uri
politica de supraveghere [1]
supraveghere [2]

Sursa URL:
https://www.bnm.md/ro/content/politica-de-supraveghere-sistemului-de-plati-republica-moldova-aprobata-prin-hca-al-bnm-nr

Legături conexe:

[1] https://www.bnm.md/ro/search?hashtags[0]=politica de supraveghere [2] https://www.bnm.md/ro/search?hashtags[0]=supraveghere